

EPI-aktuellt

Vol 2
Nr 30
24 juli 2003

Nyhetsbrev från Avdelningen för Epidemiologi, Smittskyddsinstitutet

Redaktör: [Ragnhild Janzon](#), tfn 08-457 23 64
Ansvarig utgivare: [Johan Giesecke](#), tfn 08-457 23 60
Fax: 08-30 06 26
E-post: epi@smi.ki.se
Prenumeration: Via formulär på [SMI:s hemsida](#)

Innehåll

- Ny generaldirektör för SVA
- Salmonellautbrott i Blekinge
- Åter ett harpestår ?
- Tidig start för harpest i Gävleborg

Notiser

Anders Engvall ny generaldirektör för SVA

Litet obemärkt i semestertider har Anders Engvall utnämnts till ny GD för Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Regeringen tog beslutet 26 juni och han tillträdde 1 juli.

Eftersom Anders varit statsepizootolog sedan början av 90-talet har vi på EPI långvariga och mycket goda relationer med honom och hans avdelning. Vi kommer att sakna hans trygga klokhet när vi behöver diskutera något problem rörande utbrott av zoonoser med den veterinära sidan, men önskar honom lycka till i den nya uppgiften.

[Johan Giesecke](#)

Utbrott

Salmonellautbrott i Blekinge

Närmare 100 personer har insjuknat i salmonellainfektion efter att ha ätit på en pizzeria i Kallinge. Misstänkt smittkälla är kebab. *Salmonella* Typhimurium fagtyp 108 har identifierats från sjuka personer. Detta är en mycket ovanlig fagtyp då vi sedan 1996 endast haft ett humanfall med denna fagtyp. Utredning av smittkällan pågår. I nästa nummer av EPI-aktuellt kommer en redogörelse från Blekinge.

[Birgitta de Jong](#)

Åter ett harpestår?

Harpest (tularemi) diagnostiserades i Sverige första gången 1931 och har därefter uppträtt så gott som årligen. Längre betraktades harpest som en "norrländssjukdom", eftersom fall bara påträffades i Norrland, regelmässigt fr.a. i Gävleborgs län och norrut utefter kusten, men även i Dalarna och i Norrlands inland. Huvudort för fall av tularemi är Ljusdal, där fall diagnostiserats så gott som årligen.

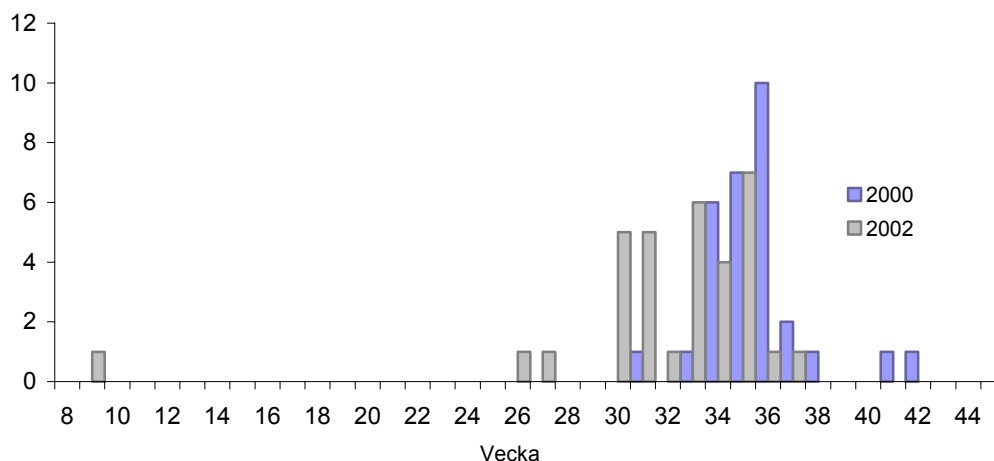
Av hitintills oklar anledning uppträder fallen rikligare med hundratals anmälda fall vissa år och enstaka år få eller inga fall. Undantaget 1995 hade vi sedan början av 80-talet inga riktigt stora epidemiår förrän år 2000 med över 450 fall, bara 6 fall 2001 och över 160 fall igen förra året, 2002.

Under 80-talet uppmärksammades enstaka fall även i södra Sverige, och detta blev mer markant under 90-talet, då en handfull fall nästan årligen diagnostiserades i sydligare landskap. Ett tydligt trendbrott inträffade vid de två senaste epidemiåren, då många fall uppträdde längre söderut än tidigare och förra året inträffade de flesta fallen i Örebro län men även Västmanlands-, Södermanlands- och Stockholms län hade många fall (se [tabell](#) på SMI:s hemsida). Orsaken till denna sydligare utbredning är helt oklar liksom varför antalet fall varierar från år till år.

Man vet att harpest förekommer bland gnagare och att smitta huvudsakligen sker genom bitt av fr.a. myggor men även efter bitt av broms eller fästing. Andra former är den pulmonella/septiska formen efter inhalation av damm samt direktkontakt med infekterade djur. Den vanligaste sjukdomsyttringen är den ulceroglandulära formen, då patienten insjuknar snabbt med hög feber. Samtidigt uppträder ett sår på platsen för ett tidigare insektsbett, oftast på benet. Såret är 5-10 mm stort, utan eller med endast ringa omgivande rodnad och smärtfritt och med ringa sekretion. Inom något eller ett par dagar uppträder ömhet och därefter svullnad av regional lymfkörtel, beroende på sårets lokalisering, oftast i lumsken eller högt upp på lårets insida. I 20 % av fallen uppträder ett exantem, oftast ett papulöst eller vesicopapulöst utslag på benen eller bålen. Ibland utvecklas erytema nodosum. Där harpest är ovanligt misstänks ofta primärt streptokockinfektion och patienten behandlas med betalactamantibiotika, mot vilka harpestbakterien är resistent. Detta är olyckligt, eftersom därmed diagnosen försenas och riktad terapi har då avsevärt sämre effekt. Behandling sker traditionellt med doxycyclin 200mgx1 i minst två veckor eller, troligen bättre, ciproxin 500mgx2 lika länge. Diagnosen verifieras genom serologi, där antikroppssvaret kan dröja upp till 3 veckor efter insjuknande. Odling med specifik frågeställning och/eller PCR-diagnostik är möjlig.

Tularemifallen börjar vanligen uppträda i slutet av juli-början av augusti, ibland litet tidigare, se diagram.

Insjuknandevecka för tularemifallen i Örebro län år 2000 och 2002

Hitintills har vi i år i Örebro under senaste veckan diagnostiserat 3 fall av tularemi. Fallen har alltså kommit tidigare än vanligt och detta ger anledning anta att vi även i år får ett epidemiår med många fall av harpest och att tendensen till en sydligare utbredning kvarstår.

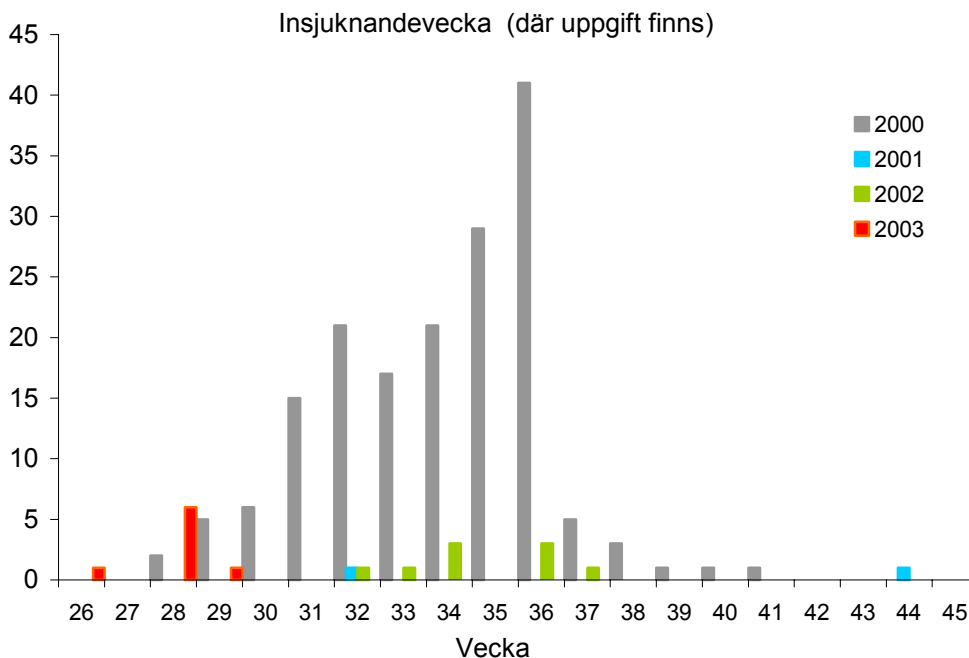
Erik Bäck, Henrik Eliasson

Infektionskliniken, Universitetssjukhuset, Örebro

Tidig start för harpest i Gävleborg

Den första personen insjuknade i slutet av juni. Vanligen brukar de första fallen uppträda under augusti. Sedan mitten av juli har sju personer insjuknat i tularemi. Alla har vistats i nordliga delar av Gävle med närhet till vatten som Testeboån, Hillsjön eller Mårdängssjön. Det är unga i skolåldern eller personer äldre än 50 år som insjuknat. Många rapporterar myggbett men i Gävleborg har vi inte haft många tularemifall där vi har mest mygg. Flera personer har mest vistats i området men även bad och fiske har framför allt de yngre ägnat sig åt. Det går inte att urskilja något annat än vistelse i området som riskfaktor även om flera rapporterar myggbett. Ingen har spontant rapporterat bromsbett men det är känt att i området har hästar plågats av bromsar mer än vanligt.

Tularemi är ofta överrepresenterad i Gävleborg utan att vi vet varför. Den tidiga starten i år skulle kunna vara ett tecken på att vi kommer att få se fler personer än vanligt i år med tularemi

Göran Hedin och Monica Halldén
Smittskyddsenheten i Gävleborg

Länkar till andra smittskyddsnyheter

[CDR Communicable Disease Report \(Storbritannien\)](#)

[EPI-NEWS \(Danmark\)](#)

[Eurosurveillance Weekly](#)

[MMWR](#)

[MSIS-rapport \(Norge\)](#)

[ProMed](#)

[WHO Disease Outbreaks News](#)